

נאום של חז"י ל. אשכול

במועצה ה-37 של מפלגת פועלי ארץ-ישראל

חל-אביב, 12.1.1949

ל. אשכול:

40 שנה עמלנו ואגרנו גרגיר לגרגיר, עד אשר הגענו

הלום - לתחנת העצמאות, לתחנת המדינה לישראל. משחר

תנועתנו יצאנו לחפש את המלכות, וידענו לא לבוז לימי קסנות. סללנו שכילים מסותלים, מתפתלים במעלה ההר. החילוננו מדברים פטוסיים: ככבוש העבודה, כלתי פובלריים, לא בתנועת הפועלים היהודית ולא בתנועת הפועלים הלא-יהודית, והגענו לעמוד בראש וכהנהגת תנועת פועלים גדולה, כח מאות אלפי אנשים. כבשנו לתנועת הפועלים הא"י את מעמדה בישוב, בציונות, כתנועת הסוציאליסטית הבינלאומית. הלכנו דרך קשה והלכנו מחיל אל חיל וליוותה אותנו הרגשה, והיא קיימת גם עתה במועצה זו לקראת הבחירות לאספה המכוננת הראשונה למדינת ישראל, שחפסנו ומצאנו את הדרך והיתה לנו דרך בה הובלנו את העם, בה הובלנו את תנועת הפועלים.

ויוגד במועצה זו שחפסנו והצבנו מחזון לבנו-יציר מצוקת

ישראל פתרון-אמת מסלה ישרה שהובילה אותנו לדרך רבה, לכביש רחב. אתנו הרגשה ששר האומה היה אתנו, הרגשנו דופק גורלו ומצוקתו של העם, וחיינו שליחו הנאמן. חישנו עצמנו חמיד כשליחי העם כמלחמת גאולתו וכל מה שישנו כיום זה רק בכואה של המחר ותנועה קטנה של בנין גדול-שצריך להכנות.

וכאשר הקימונו כשנה האחרונה את הצבא, בכחה, באקטיביותה,

הסדאחה וכחות אדם של מפלגה פועלי א"י. גם זה היה בכוח ההמשך של מה שהיה לנו בהגנה ומה שנאגר בע"ל רב במשך השנים כימי הבראסיה. וזה היה הראשית והיסוד למה שיבוא והוא בא.

וכאשר אנחנו נפגשים עכשיו, עם ראשית קבוץ גלויות

ממדים שאולי מתחילים להתקרב לצרכים ולחלומות שלנו - נראה לי שחברים לעתים נדהמים ונמצאים כמכוכה, וחורט הכנה נפשית מעשית לקלסה ולהשרישה. גם אני חושש ואיני יודע איך לדבר על ענין שחרם נדברנו עליו, איני יודע איך לדבר עליו מבלי שיפגע במה שהתגבש ונעשה ליסוד עולמנו של אתמול, שעליו צריך לבנות גם את המחר. אני מתכוון לדרכנו עכשיו בקליסת העליה, כקבוץ הגלויות. כאשר אני מקטיב לדברי חברים, אחד מהחיליים לדבר על בעיות קליסת העליה, - דומם הם לאם העומדה בפני ילדה אשר קוטה לו, והיא כמכוכה ואינה יודעת איך לגשת אליו ואינה מכירה אם אמנם זהו בנה. מסונה הדבר.

העם והמוניו בא לארץ; הוא בא ברכבות ובמאות אלפים.

ארץ כריקנותה ובשממותה מתמלאה לעינינו. רצה הגורל ומיליונים יהודים נמכתו ואחם חלקי זנוער החלוציים ביותר, מאלה שיכלו להמשיך את המעשה, כפי שעשינו אותו אנחנו, שנים רבות. וכך, בראשית השנה לקיום המדינה עומדים אנו בפני עליית המונים בזמן זה, כשהגליל שוחרר ומחכה לישובו והנגב על שממחו מצפה לפתוחו ויש לנו צבא, מחנה גדול ומכובד, ואנו צריכים וחייבים למצוא כחוכו מאות ואלפי אנשים שעם שחרורם מהצבא ימשיכו במפעל החלוצי. רואים אנו שהוך 5-6 שנים נוכל להכיל באר. הזו ישוב של 2 מיליון יהודים. תנועת הפועלים ותנועת החלוצים כחוכו, התנועה החלוצית, הקצועה, הקכוץ והמושב חייבים לשאול עצמם מה הדרך גורה לגולים, איך נתן למיליון החדשים להקלט ולקלוט, לחיות וליצור חיים חדשים ולהכות שרשים בארץ ובקרעעה?

חברים: יש ואני חושב, כי לולא החיץ סאנו הקיימים בארץ

מהרים באופן אוכיקטיבי בין העולה החדש ובין המציאות כמו שהיא אלמלי העליה תזאת ביה לארץ ישראל כמו שהיא, באה ללא מוסדות ומחיצות שלנו הקיימים, ללא אורגניזציה קיימת, - יהכן והיו מוצאים להם דרך כמו ראכונינו, כמו שיכלו אנשי ירושלים לפני סכעים שנה לצאת לחפש ביצות מלביס מחיה וליסד את פתח-הקוה. אבל אנחנו קיימים, ובר-וננו או שלא ברצוננו, אנחנו מהרים מחיצה בין המדבר והשמה והכיצה וההכרת לחיזה ובין חייחם הם. מוכסתני שבין הרבכות הללו יש אנשים שלבי לא יכול לפעום ולהתלקח כאותו הניצוץ החלוצי הנאחז בצפנונו וכושינו במציאות.

חברים! אל תגידו סאנחנו נחכה לחלוצים, לאוחם פלוצים

אשר צריכים עוד לעלות. לולא היינו מקבלים אותם - היו כעצמם כוחרים להם בודאי ועד פועלים או ועד אחר והיה הלה מחפש ויוצר, אסגם בשגיאות וכצרות, והיה מגיע היה עושה ככל אשר עושה כל אדם אחר, כאשר הוא נפגש בחוסר ברירה, אבל יש להם מזל ויש לנו מזל גם כן, שיש בארץ שלושת רבעי מיליון יהודים עם תנועת פועלים, עם ישובים, ועם מחקשי דרך ודרכים. סבעי איפוא הדבר, שהם מקוים לפתרון מצדנו, להנהגה מצדנו. אנתנו לא כל כך מהר מותרים על ההנהגה. אנתנו מוכילים כצינורות מסויימים מהנמל ההוא דרך אניות ומחנות - והם מחכים לעזרתנו.

מה אנתנו אומרים להם? אנתנו איפוא, חייבים להגיד. ואם

איננו אומרים - אנתנו דוחפים את כולם לחנויות של גזוז...

ככל הזהירות אומר שאינני בטוח בהנחה שהעולים החדשים

אינם רוצים ללכת לחקלאות. רק סבועות מעטים מאז התחלנו לדבר על זה בקול דממה דקה - ואני רואה כבר לפני קרוב ל-1,000 משפחות עומדות מוכנות ואומרות: "הנני כי קראת לי". ויכולתי לסמר על 100 משפחות מאורגנות

ככפר יבנה אשר באו ו-100 משפחות בעקיר ומאות משפחות העומדות מאורגנות
ללכת לגליל העליון ומחכות להתישבות. אני רואה שרק נזרק הזיק הזה או קומן
להם איזה שביל - ויש כבר התאחדות בקצה החבל שהושט להם.

הייתי חושב את זה להחזרות לעצמנו, התנכרות למהותנו
ומהות דרכנו במסך כל ארבעים השנים אשר הלכנו בה, לולא הכרנו עכשיו את
אחינו. ואם אנחנו לא נכיר אותו, אני מבטיחכם כי מחר מחרתיים יקום אחר
שיאמנם, יקרבם ויארגנם. יש גם איזה חשכון תנועתי לא רק של המפלגה, אלא
גם של תנועת הפועלים, שמא יקום אחר אשר יקבע את דרכם, אשר יסלול להם דרך.
זכל בית - כל משפחה - הלוא זה גם ילדים. עתיד הכרתנו ומעמדנו בארץ, אבל
גם הם עצמם - הם אנשי היום ואנשי המחר והם חיים היום אתנו.

ואם הגליל העליון ריק - הוא חייב להתמלא. ואני מתפלא

על לביא, לא לפני שאינני מסכים לכמה דברים אשר אמר. רכות הדרכים ואפשר
בכל הדרכים להאחז. אבל אינני מכין מדוע לביא איננו יודע כי כרגע שהצבא
כבש את הגליל העליון וקרה מה שקרה, צריך היה לדאוג מיד ליישוב המקומות
העזובים. ואין לדחוק את הענין עד לאחר שתהיה תדרושנה נער נחלוצים. אינני
מכין מדוע לא צריך היה לראול את עצמנו: אנהנו עם הזרנגו אנו נסחפק רק
בכיבוש בחרב? ומה נאמר מחרתיים לאחר הכיבוש? כמה זמן נחזיק את הגליל
הזה, הריק, רק בכוח המזויין אשר ישמור עליו?

הוא ידבר על הנערים בני השבע-עשרה. אבל, איפה הם

הנערים בני השבע-עשרה. הלא אצלנו בני השבע עשרה הם כבר בעלי זקן גדול,
לפני מלחמה. הם עשו את המלחמה. אחת אנו עושים את המלחמה. את בני
שבע עשרה אלה נבנים לחווה? הייתי מסכים לזה, אבל איפה הם?
אלפים ורבבות דונמים של מסעים בני עשרות בשנים,
עושר גדול צפון לארץ כמסעי זותים; עצי פרי, אדמה דשנה, אפשרות של דיור
ושיכון - למי כל זה יחכה? מי יאחז בזה? מי יחיה עם? מי יצור חיים,
מי יכניס את עצמו לסכיבה של הכפר בגליל. זה בעצמו בית ספר של חיים
הכביר ביותר שעלול לעשות מהפכה בכל והודי, ויהפוך אותו מן הקצה אל הקצה
ויכריח אותו להכות טרשים בקרקע המולדת ול-נוק מן העץ ומשתיל החבק ומחמים
ומרוחות החרים עם.

אינני מקבל את הדיבור על הענין הזה באותו סוּן שהוא

נאמר. מפלגות אופוזיציה, מסוּם מה קבלו את עצם הענין הזה כעיני זעם.
כאשר דברתי בפעם הראשונה כמועצה ההסתדרות ובמקומות אחרים ובמוסדות
שונים - בסוכנות ובמרכז החקלאי - מסוּם מה קרה (והייתי יכול גם לנחח

הופעה זו מכתירה פסיכולוגית, אלא שלא אעשה זאת עכשיו) קבלו את דברי
בעין זעומה. נראה לי שיש לזה ריקושט גם על אחרים (קריאה: יש להם
תכניהם אחרות! בן-ציון ישראלי: גם את המדינה הם קבלו כך).

אני מבקש, חברים, להאמין לי אמונה מלאה כי על כל תכניה
של ההתחזות לא יכול להיות ויכוח אתי. עלינו לשים את כל כובד משקלנו
לארגון נוער סחלוצ, מהחכמה, מהצבא, - להקמת ארגונים, קבוצות, קבוצים.
אתם צריך יהיה להקיף את הארץ בחגורת כסחון התישכותית. העל זה היה,
יהיה או יכול להיות ויכוח?

אולי אפשר גם לסגל משהו מהצעותיו של לביא לגבי

הנגב. בגליל אפשר כבר מיד להאחז. אולם הנגב זו היא עדיין הסמת בראשית
אשר תוכל לבלוע מאנשים רבים, בהנחת צנורות גז לים, בגלוי מים, בנטיעות
עצים רבים וכו'. יש דק צריך להתחיל בעבודה.

מה שהתקופה הזאת תביא אתה, מותר להגיד כפה מלא, היא
מחייבת אותנו. ישוּבֵינו החקלאיים הקבוצות והמושבים צריכים להוציא מקרבם
עשרות ומאות חברים להדרכה ולהכנת העולים. ואני חייב להגיד כי עשרות
כבר העמידו את עצמם לרשות הפעולה. ודעתי, שהמסמך הגדולה, שקדיש דיבר
עליה - גם הכנידה על חברינו במושב ובקבוצה. וישנה בכלל זאת נכונות של
האנשים ללכת לסרות הענין הזה.

אני רואה לפני מאות יחובים. אין כלל ויכוח על קרקע.

ססת ואפשרויות. הלואי ונמצא את האמצעים הכספיים הדרושים לך. כל מי שיש
לו תמצית מן התמצית הלוצית - הוא יהיה יקר מפז.

מדוע אני מדבר על זה קצת בהתרגשות? - כי אם לא ניגש

לדבר הזה גישה יסודית ונפשית - אפשר להיכשל. אני אומר כי תנועת הפועלים
חייבת מיד לשים לב לדברים אלה ולשאול את עצמה: ומה יהיה עם הילדים
שהם עכשיו בני 11, 12, 13? מי יבין דורבא מהנכת מדריכה אשר יכניפו אתה
כך לבית הזה, את היסודות התנועתיים שלנו? מי יכניס את אותם היסודות אשר
צריכים להתבסס על הערכים של ההתישבות העובדת? מי ימשיך את המסורת הזאת.
אולי סמינריונים, אולי בתי ספר, אולי סמינריונים חברתיים ותנועתיים אשר
יקבצו עשרות ומאות נערים של העולים התישבים החדשים ולהכין אותם שהם יהיו
אחר כך נושאי השליחות כספריהם החדשים.

נראה לי כי ענין זה של העליה הכבוסית שהוא הדבר המרכזי

שתנועת הפועלים ומפלגת פועלי ארץ-ישראל במיוחד צריכות לרכז בזה את מיטב
כוחותיהן.

אבל כאן אני מפסיק. רואה אני את חביבת החקופה הזאת
מתנועת הפועלים וממשלגת פועלי ארץ-ישראל - לתת מסיסכ כוחותיהם לרכבות
ולמאות אלפים של עולים להוצאתם לכפרים, ליצירת יישובי עובדים.